

(המשך מעמוד 5)

במערכת ההחירות
בצד זה או בצד זה (או בשני הצדדים).

מי יזום?

על כך נטושו עכשיו הוויכוח. האמריקאים ביקשו אותנו. פעלנו לפי בקשתם בלבד. היינו בטוחים שזה על דעת הנשיא. כך אומרים רביני פרסי שמיר (גא לכוזר את ראשיהתיבות) וגם אבא אבן ושאר המסבירים, הצצים לפתע בכל פינה בעולם.

הישראלים הציעו לנו. הם פיתו אותנו. זה היה הרעיון שלהם. תחילה סירבנו להם. אחר כך התפתנו. כך אומרים אנשיהשילטון האמריקאיים. חלקם בגלוי. חלקם בלחש. (כראשית, פרק ג', פסוקים 12 והלאה: "ויאמר האדם: האשה אשר נתת עימדי היא נתנה לי מן העץ, ואוכלתי... ותאמר האשה: נחש השיאני, ואוכלתי")

בעצם אין זה משנה דבר. מצא מין את מונה. ישראל יזמה את העניין לפני ששנים יותר. השאה נפל, האיית-אללה עליה. מה זה משנה. עסק זה עסק. ישראל מכרה, בהסכמת משהו בור-השנגטון, אחר-כך אסרו עליה. לפי המקורות הוותיקים (הכל לפי המקורות הזרים, כבוד הצנוור) ישראל מכרה בכל זאת, בשקט, באמצעות סוחרים פרטיים. סוחרים פרטיים, שהם לגמרי במקרה ירדניים-בנפשי של ראשי המדינה. ואחר-כך באה העיסקה האחרונה הזאת, האמריקאית-ישראלית, שהתפרצה.

שניים שהם אחד. תאומים סיאמיים. תאום אחד גדול-גדול ותאום אחד קטן-קטן.

האם ידענו?

אנחנו ידענו? מה פיתאום: חס וחלילה: טפוטפוטפוט! אמרו לנו שהספך הולך לבנק בשווייץ. לא נגענו בו כלל: חשבנו שזה הולך לאירגון הצלב האדום, או לאירגון העולמי להגנה על בעלי החיים, או למיזון העשית הגבינה השווייצית. (גבינה שעיקרה חורים, כמו הסיפור הזה כולו).

מה פיתאום שיעלה על דעתנו שהספך נועד לקונטראס? אנחנו בכלל לא מכירים את הקונטראס!

אומנם, כירי הקונטראס נמצא (הכל לפי המקורות הזרים: למ"ז, בקיצור) נשק ישראלי. אומנם, אחד ממנהיגי הקונטראס הודיע לפני כמה שנים בטלוויזיה האמריקאית (והישראלית) שהוא מקבל סיוע מישראל. ואומנם ואומנם ואומנם.

אבל אנחנו לא מכירים. מה לנו ולקונטראס?

נכאמת. מה לנו ולקונטראס? ומה לנו עם צבא-היריכו של סרילאנקה, שאנו מייצעים לו איד להשמיד את בני העם הטאמילי? (למ"ז) ומה לנו עם שלוש המדינות הגובלות עם ניקראגואה, אשר מארמתן מגיחים הניקראטאס אל עבר הגבול הניקראגואי — שלוש מדינות שאנחנו מספקים להן נשק? (למ"ז) ודרום-אפריקה? (למ"ז) וצ'ילה? (למ"ז) ועוד ועוד ועוד.

ואיך זה יכולנו להעלות על דעתנו שאנחנו משמשים ה'פעם, וגם בפעמים הקודמות (למ"ז) מבשרי בורו רגן וחבורי רת, ממשלת ארצות-הברית, לרמות את הקונגרס ואת הציבור הסולד מן הקונטראס? מה פיתאום שנרע? וכי אנחנו יודעים מה קורה בושינגטון? אנחנו קונגרס? לא שמענו עליה? אין לנו שם נפש חיה, שהיתה יכולה לשמוע ולחשוך ולהגיד לנו?

לא ידענו? לא שמענו? לא חשדנו? לא עלה על דעתנו? לא... לא... לא...!

מדוע אנחנו?

עוד שאלה מרתקת. מדוע אנחנו? מדוע פנו רגן ושות' דווקא

אלינו, מדינת-היהודים, כדי לעזור להם בעת צרה? הרי יש מדינות בעולם שיש להן קשרים רישמיים עם איראן, ושהשגריר שלהן יושב בטהראן. מדוע לא פנו אליהם?

יש מדינות בעולם המוכרות נשק לכל דורש. מדוע לא פנו אליהן? פשוט מאוד: מפני שבכל העולם הגדול אין מדינה אחת, שהיא די צינית, או די מטופשת, או די מלוכלכת, כדי שתסכים לעשות את העבודה הזאת.

מדינות הגנות אינן מוכרות נשק למישטר-הרצח באיראן. מדינות ציניות אינן הולכות להסתכן עם הקונגרס של ארצות-הברית. אף-אחת אינה מוכנה להופיע לעיני העם האמריקאי כמי שעוזה לרמות אותו ולהפר את חוקי ארצות-הברית. ורוב המדינות הרמוקרטיות סולדות מפני עסקים שחורים מדי.

במיקרים כאלה, כשיש צורך לעשות עבודה מלוכלכת באמת, מזוהמת מכל זיהום, פונים באופן אוטומטי אל ממשלת-ישראל.

ועל כך כדאי לחשוב היטב. יש מדינות המוחזקות כמסורפות. לוב, למשל, או כפאשיסטיות. דרום-אפריקה או צ'ילה, למשל. ואילו ישראל — ישראל שלנו — מצטיירת עכשיו כמדינה המוכנה לכל, המסוגלת לכל, שאיבדה מומן כל אמת-מירה של מוסר, כל קורתוב של כושה. אחרי שנתיים של אחדות-לאומית,

ושבע שנים של ליכוד וקו-קומה, וארבע שנים של רביני-פרס, וחמש שנים של גולדה, היהודיה הגאה, נראית ישראל כיום כמדינה הלוכה כמה שנקרא ארצות-הברית, מיקרה חמור של מופרעות נפשית.

יש לך עבודה מלוכלכת לבצע? להרוג מישהו? לספק נשק לרוצחים? לממן שכירי-חרב? לעזור לנשיא לרמות את עמו ולהפר את חוקי ארצו? פנה לישראל בע"מ. קבלנית עולמית לליכוכים. מחירים סבירים. הנחות לירדנים.

האם אנחנו

עצמאיים

אילו היתה אמת בגירסה הישראלית הרישמית, שפעלנו אך ורק לפי דרישת האמריקאים, כי אז מתעוררת שאלה עגומה.

האם ישראל היא עדיין מדינה עצמאית? או שמא היא הידרדרה למידה בזאת של תלות, עד כי איננה יכולה עוד להגיד, לא' לפרוץ הגדול?

ארצות-הברית דרשה בשעתו מדריד בריגוריון להצטרף למערכה האמריקאית בקוריאה, והוא סירב. ארצות-הברית חזרה ותבעה מישראל להתייצב לימינה במלחמת וייט-נאם, אך כל ממשלות-ישראל דאו — ממשלות לוי אשכול וגולדה מאיר — סירבו.

הפעם, כך נדמה, לא עלה על דעת איש שאפשר בכלל לסרב. גם כשמדובר על אספקת נשק לי-אויבים-בנפש, למדינה האנטי-שמית המוצהרת היחידה בעולם.

יתכן שהשאלה אינה רלוונטית, מפני שהגירסה עצמה היא שיקרית. ישראל לא נאנסה אלא הציעה את עצמה, מפני שרצתה נתאמן.

אך גם מי שממציא גירסה כוזבת, מוגלה משהו על מצבה הנפשי.

למי?

אחד מכתביו, שבו ניתח את הקאפיטליזם והאימפריאליזם, הגיד לנין את מהותו של הקאפיטליזם: הוא ימכור חבל גם למי שבא לתלות אותו.

מכל ההגדרות של הפרשה, זוהי הטובה ביותר.

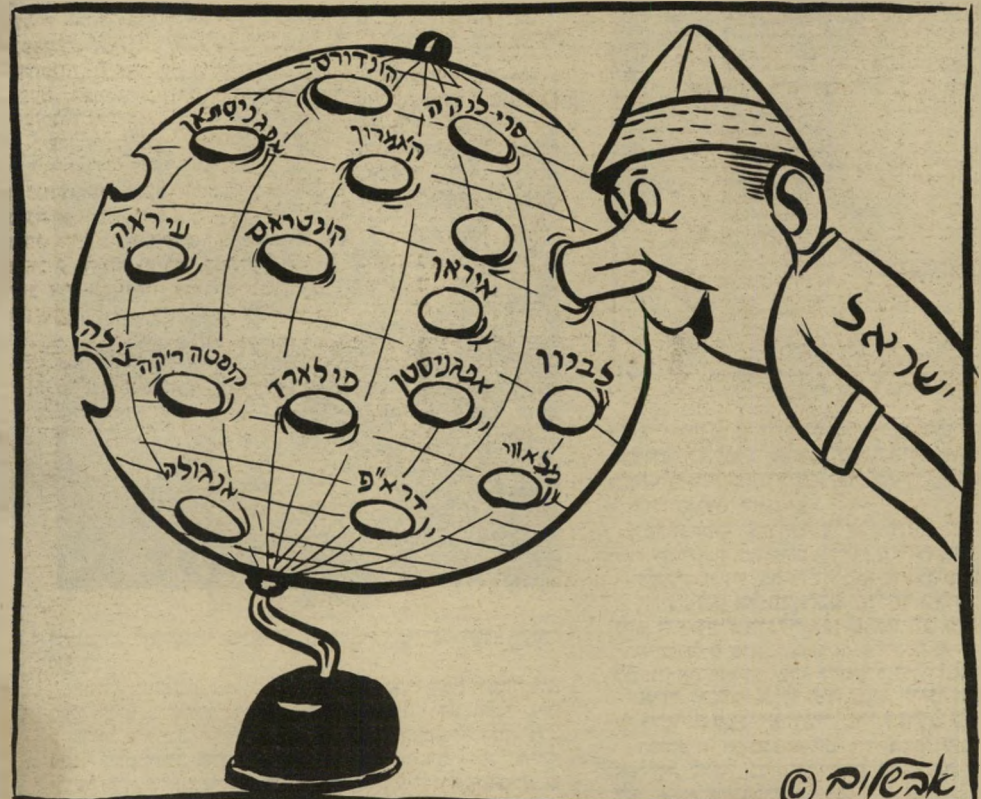
פיתאום חזר מן השיכחה. הוא הפך מוקד התיקשורת העולמית. בירושלים בטוחים הכל שהוא יהיה השעיר לעזאזל. ענת סרגוסטי מספרת על עמירם ניר

קורבן תורו

הממשלה הוחלט, בינתיים, להשאיר את ניר במקומו. מכיוון שכל צעד אחר היה מהווה הודאה של ישראל באי-חוקיות העסקות. במיזכר-ההבנה בין הליכוד למערך, שנחתם ביום 17 באוקטובר 1986, ערב קיום הרוטציה (הסכס-התפר), יש סעיף האומר: "אין כוונה להחליף בשעה זו את עמירם ניר, הר"ר ניצה שפירא-ליבאי, הר"ר ישראל פלג והר"ר יוסי גינת. במקרה ותהיה כוונה להחליף אחד מהם, יודיע ראש הממשלה לממלא-מקום ראש הממשלה על כוונתו לעשות כן". בינתיים מוקפאת הכוונה להחליף את ניר. אבל יתכן שקצב האירועים

בין השאר משום שהוא איש שנחשף יותר מדי, ולכן אינו מתאים לתפקיד. ניר לא יותר וזכה, בסופו של דבר, בתפקיד. מאז שמונה, ירד ניר מכל המדורים החברתיים בעיתונות, שבהם הירבה להופיע בעבר ביחד עם רעייתו ג'ודי, בתו של נח מוסס, מי שהיה העורך של ידיעות-אחרונות, וגם מן המדורים הפוליטיים והמדיניים, שבהם היה מופיע כמקורבו של שיעמוץ פרס וכארם הצועד את צעדיו הראשונים בפוליטיקה. הוא שקע רובו ככולו בתפקיד, הסתגר במישרו ועבר לפעילות עלומה. גם לפגישות שקיימו יועצי-פרס אחת לשבוע לא

האיש הצעיר, שנכנס לקאובו המהודר בלונדון, משך תשומת-לב מפני שהיה באופן בולט חריג במקום. הוא לא לבש ליפה מחוייטת ויקרה, וכל התנהגותו העידה עליו שאינו רגיל למקומות כאלה, שבהם מבליס כדרך-כלל עשירי-העולם, שייחים סעודיים וחברי חוגי-הסילון. אולם מכיוון שהוא בא בליויית אנשים ידועים, ועמד להיפגש עם איש חשוב עוד הרבה יותר, לא הפריע לו איש. עמירם ניר לא יכול היה לדעת כי הצעה חטופה זו לעולמם של גדולי-העולם תעלה לו כבוא היום ביוקר. היום הוא נראה השבוע קרוב. לפתע

יכתיב את העתיד, והדברים שיתגלו בזמן הקרוב יחייבו את פיסטוריו של ניר כשעיר-לעזאזל לחלק הישראלי כפרשה האיראנית.

להיות בקו האש

שמכיר את ניר ועקב אחרי זרועו בצבא, בתיקשורת ובפרו-ליטיקה, אינו מופתע ממיקומו בחזית המאורעות. לכל אורך הדרך אהב ניר להיות במקום בולט, להכתוב את אופי הדברים, להיות פעיל ולדחוף קדימה בכל הקיטור.

כשעזב את הטלוויזיה, במרס 1981, והצטרף למטה-ההסברה של מילגלג-העבודה, זמן קצר לפני הבחירות, אמרו שהוא הפך בתפקיד ראש-לישכתו של פרס, כשזה יהיה (כמו שקיוו אז) ראש-הממשלה. ניר גיחך אז ואמר: "ראש-לישכה זה תפקיד כלי-כך חשוב? הרי זה תפקיד בעורף. מאחורי הקוויים אני אוהב להיות בקוויים הקידמיים. בקד האש, ולא לשרד הוראות מהעורף!"

היה מופיע, והוא היה נפגש עם מי שהיה או ראש-הממשלה רק ביחידות, כעניינים ביטחוניים בלבד. כשהגיע מועד הרוטציה, חשבו אנשי-הליכוד להחליף את כל הצוות במישרד ראש-הממשלה ונושאי-המישרות הקשורות למישרד. הראשון ששמו הועלה כמחליף אפשרי לניר היה בנימין נתניהו, שגריר ישראל באר"ם. אפשרות זו החזיקה מעמד זמן קצר בלבד, ואז ירדה מעל הפרק, משום שנתניהו עצמו הודיע לנוגעים בדבר כי אינו מעוניין בתפקיד, וכי הוא מעדיף להמשיך ולהחזיק בתפקידו הנוכחי.

במהלך פרשת השב"כ עלתה או האפשרות שאברהם שלום, ראש-השב"כ החנון והמתפוסר, יירש את ניר בתפקיד היועץ לענייני-טורו. אך גם אפשרות זו נפסלה. אחר-כך עלו שמות נוספים, אך חלקם נפסלו. עם חלקם התחילו אנשי הליכוד לנהל משאומתן, אך עם פיצוץ פרשת הנשק האיראני הופסקו כל המגעים על נושא זה, ובמישרד ראש-

מצא ניר את עצמו במרכזה של סערה בינלאומית. שמו התנוסס בכותרות העיתונים בעולם, הוא תואר כאיש-מיסתורין כלייכול. היתה זאת פירסומת אשר הצבר מתל-אביב היה מותר עליה ברצון.

כי פירסומת זו עלולה לעלות לו בתפקידו האהוב ובקריירה שלו. אחרי שהמקביל האמריקאי שלו, סגן-אלוף אוליבר גורת, שימש כשעיר-לעזאזל של רונלד רגן, עלול אותו הגורל להיות גם מנת-חלקו של עמירם ניר — לשמש כשעיר-לעזאזל לשימעון פרס.

רק ביחידות

מאז מונה ניר לתפקידו לפני שנתיים, נדמה כאילו ירד למחתרת, מיניויו עוכב כמשך כמה שבועות אחרי כינון ממשלת-האחדות. העיכוב הוליד הרשת-שמעויות קדח-תנית, שטענה כי שרותי-הביטחון, שאיתם אמור יועצי-הטורו לעבוד באופן שוטף והדוק, מתנגדים למינויו,